

letétbe helyezett összegnek vagy tárgynak a letétbehelyezés előtt tulajdonosa volt. Ez az eset forog fenn pld. akkor, ha hagyatéki eljárás során biztosítás céljából a bírói letétbe helyezett pénzt vagy hagyatéki vagyontárgyakat az örökös részére utalják ki, vagy pld. ha alperes a biztosítási végrehajtás elkerülése végett nyújt bírói letétet, felperest a bíróság keresetével elutasítja, és a letétet a bíróság alperesnek utalja vissza.

Ha a letét kiszolgáltatása postatakarékpénztári úton történik, az illetéket a kiutalás alá eső összegből vonják le.

Dr. Balla Ignác.

Magánjogi Törvénykönyvünk javaslatának 1130. §. ut. bekezdéséhez. Adassék-e meg valamely kétoldalú szerződés esetében az egyik szerződő félnek — például az eladónak — azon jog, hogy a szerződéstől elállhasson, a szolgáltatást megtagadhassa, ha a másik szerződőfélnek, a vevőnek vagyoni viszonyai miatt az elnyszolgáltatást elvárni nem lehet?

Ezen kérdés szabályozásánál két időpontot kell megkülönböztetni. Ha a vevő fizetéseképtelensége a szerződés megkötése után állott be, önmagától értetődik, hogy az eladót szolgáltatásra nem kötelezhetjük (Német Ptk. 321. §., Svájci kötelmi jog 83. §., Mt. 1130. §. ut. bek. 1. mondata).

De quid sit iuris, ha a másik szerződő félnek, a vevőnek rossz vagyoni viszonyai már a szerződés megkötésének idejében fennforognak? Ez esetben két lehetőség van: ha az eladó a vevőnek ezen rossz vagyoni viszonyait *ismerte*, de *se ipso queri debet*, volenti enim non fit injuria. Ha azonban ezen rossz vagyoni viszonyokat nem ismerte, de *ismerhette*, az 1130. §. utolsó bekezdésének második mondata szerint a szolgáltatás megtagadásának joga nem illeti meg. Ezen második mondat szerint tehát az eladó kötelessége a vevő vagyoni viszonyairól magát informálni, mielőtt a szerződést megkötí, mert ha ezt nem teszi, a szolgáltatás megtagadásának joga őt nem illeti meg. Az 1130. §. utolsó bekezdésének második mondata az osztrák polgári törvénykönyv 1052. §-ából származik, mely a harmadik novella (Kaiserliche Verordnung vom 19. März 1916 Nr. 69. R. G. Bl.) 115. §-ának szövegezésében most így szól:

„Wer auf die Übergabe dringen will, muss seine Verbindlichkeiten erfüllt haben oder sie zu erfüllen bereit sein. Auch der zur Vorausleistung Verpflichtete kann seine Leistung bis zur Bewirkung oder Sicherstellung der Gegenleistung verweigern, wenn diese durch schlechte Vermögensverhältnisse des anderen Teiles gefährdet ist, die ihm zur Zeit des Vertragsschlusses nicht bekannt sein mussten.“

Ezen 1052. §. ugyanazon jogszabályt akarja kifejezésre juttatni, melyet sokkal világosabban szövegezet meg az osztrák oberster Gerichtshofnak 1911. november 11-én kelt Judikatenbuchba 195. sz. alatt felvett teljesülési határozata (Plenissimarbeschluss, közli az osztrák Justizministerialverordnungsblatt

1912. február hó 21-iki számának mellékletében). Ezen határozat így szól:

„Wer aus einem entgeltlichen Vertrage zu einer Vorleistung verpflichtet ist, kann sie bis zur Bewirkung oder Sicherstellung der Gegenleistung verweigern, wenn der Anspruch auf letztere durch die schlechten Vermögensverhältnisse des anderen Teiles gefährdet ist und dem Vorleistungspflichtigen diese Gefährdung im Zeitpunkte des Abschlusses weder bekannt war, noch bei Anwendung gehöriger Sorgfalt hätte bekannt sein müssen und aus den den Vertragsschluss begleitenden Umständen nicht erhellt, dass die Verbindlichkeit zur Vorleistung unabhängig vom Vermögenstande des Gegenkontrahenten übernommen wurde.“

Ezen határozat ellen jogosan szólalt fel dr. Ehrenzweig Armin, gráci egyetemi tanár, azt hozván fel, hogy a kellő gondosság alkalmazását (Anwendung gehöriger Sorgfalt) ez esetben helytelenül követeli meg az oberster Gerichtshof. Indokolásából (Wochenschrift des Wiener Kreditorenvereines 1910, Nr. 33.) közöljük a következő részt:

„Wer im geschäftlichen Verkehre Kredit in Anspruch nimmt, gibt sich für kreditfähig aus. Es gehört eine grosse Unverfrorenheit dazu, hinterher den Gläubigern zu sagen: Du hättest mir nicht trauen sollen; bei gehöriger Sorgfalt hättest du in Erfahrung gebracht, dass gegen mich Exekutionen im Zuge waren. Der Kreditgeber ist zweifellos nicht verpflichtet, aber er ist berechtigt, dem Kreditwerber zu trauen. Er verletzt keine Pflicht gegenüber dem Käufer, wenn er sich über ihn nicht mit der „gehörigen Sorgfalt“ erkundigt, und es kann daher schlechterdings nicht angehen, dass der Kreditschwindler aus der mangelnden Vorsicht des Gläubigers für sich eine Replik gegenüber der Einrede der Zahlungsunfähigkeit ableite.“

Az Ehrenzweig által felhozott indokokból kell kifogásolnunk a magyar magánjogi törvénykönyv 1928. évi javaslatában az 1130. §. utolsó bekezdésének második mondatát: *contra bonos mores volna, ha az eladónak, aki a fizetésképtelen vevőnek szolgáltatni nem akar, megengednök a replikát: miért hiteltéltél nekem, ismerhetted volna vagyoni viszonyaimat a szerződés megkötésekor!* Ezért az említett második mondatnak így kellene szólnia: „E jog nem illeti meg, ha a másik félnek rossz vagyoni viszonyait a szerződés megkötésekor ismerte, és megszűnik, ha követelésére a másik fél megfelelő idő alatt biztosítékot ad.“

Ugyanolyan téves, mint az 1928. évi javaslatban az 1130. §. utolsó bekezdésének második mondata, az 1913. évi javaslatnak 1087. §., mely így szól:

„Aki kölcsön adására kötelezte magát, az kétség esetében megtagadhatja annak kiszolgáltatását, ha a másik fél vagyoni viszonyai oly rosszak, hogy a kölcsön visszafizetése ezáltal veszélyeztetve van.“

E jog nem illeti meg, ha a másik fél rossz vagyoni viszonyait a szerződés megkötésekor ismerhette, és megszűnik, ha a másik fél neki biztosítékot ad.“

Ezen §. tehát a szerződő felet, aki a szerződés megkötésekor nem informálta magát kellően a másik fél vagyoni viszonyairól, azzal bünteti, hogy a kölcsön szolgáltatására kötelezi. Az 1928. évi javaslat azonban belátta, hogy az idézett 1087. §. nagyon is túllőtt a célon és azért az osztrák polgári törvénykönyv 936. §-át, a német polgári törvénykönyv 610. §-át és a svájci kötelmi jog 316. szakaszát követve, nem követeli meg, hogy a kölcsönadó a szerződés teljesítésére köteleztessék, ha a kölcsönvevő vagyoni viszonyait a szerződés megkötéskor ismerhette. Az 1928. évi javaslat 1318. §. tehát így rendelkezik: „Aki kölcsön adására kötelezte magát, kétség esetében megtagadhatja annak kiszolgáltatását, ha a másik fél vagyoni viszonyai annyira megromlottak, hogy ezáltal a kölcsön visszafizetése veszélyeztetve lenne. Ez a joga megszűnik, ha a másik fél neki biztosítékot ad.”

Az idézett 1318. szerint tehát irreleváns, vajjon a kölcsönadó a szerződés megkötésekor ismerhette a kölcsönvevő vagyoni viszonyait, vagy nem. Nem lehet senkit sem kötelezni arra, hogy pénzt valakire bizza, akiről kiderül, hogy nem hitelképes. Ha ez áll az 1318. §. esetében, akkor az 1928. évi javaslatban az 1130. §. utolsó bekezdésének második mondata sem térhet el az 1318. §. jogszabályától, mert a mindkét §-ban foglalt tényállás teljesen azonos és azért az analog szabályozás elkerülhetetlen, annál is inkább, mert csakis ezen szabályozás felel meg a gyakorlati élet követelményének. Az 1130. §-nak javasolt szövege tartalmazná a minden kétoldalú szerződésre vonatkozó általános szabályt, míg az 1318. §. ezen általános szabálynak applikációja egy speciális analog esetre. Ha az 1130. §. utolsó bekezdésének második mondata változatlanul maradna, akkor ezen mondat ellentétben állana az 1318. §. rendelkezésével, amely ellentétet semmiképen nem lehet megindokolni.

Dr. Schwartz Izidor.

Az új adójavaslatok.

Imrédy pénzügyminiszter adóreformjairól úgy a lapokban, mint a beavatottaknál, vagy magukat azoknak kijátszóknál utóbbi időben sok szó esik. Vannak, akik már látták az új adórendeletek, H. Ö.-k tervezetét. Mások ezt kétségbe vonják. Azt vitatják, hogy a miniszter előbb egyes kiegészítő intézkedéseket akar megvalósítani s csak ha ezek eredményesek lesznek, fogja megalkotni az új H. Ö.-kat. Azt is mondják, hogy az utolsó évtizedek adóügyi törvényhozásának irányítói, mielőtt jelenlegi munkakörüket otthagynák, egy nagyméretű, az egész adórendszert átfogó alkotással akarják működésüket befejezni.

Nem tudjuk, mi az igaz ezekből a különböző híresztelésekből, de tény az, hogy bizonyos reformintézkedések készülnek és a közönység azokat nagy aggodalommal eltelve várja.

Adórendszerünket az 1922-es év törvényei teljesen új alapra